

Οδηγίες προς ναυτιλούμενους... **...στις Θάλασσες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ)**

Οι εκπαιδευτικοί που έχουν σκοπό να οργανώσουν πρόγραμμα ΠΕ καλό είναι να γνωρίζουν ότι...

- οι *Υπεύθυνοι ΠΕ* είναι στη διάθεσή τους για οποιαδήποτε βοήθεια και στήριξη σχετικά με την επιλογή θέματος, για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος, ...ότι οι Υπεύθυνοι ΠΕ είναι ανοιχτοί σε προτάσεις για την οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων και επισκέψεις στο σχολείο τους εφόσον τους ζητηθεί. Ακόμη μπορούν να ζητηθεί από τους Υπεύθυνους να τους αποσταλεί κατάλογος σχολείων που εκπονούν προγράμματα με παρόμοια θεματική ή οποιαδήποτε άλλη πληροφορία απαραίτητη που κρίνεται απαραίτητη. Οι Υπεύθυνοι ΠΕ, για τη βοήθεια των εκπαιδευτικών που εφαρμόζουν πρόγραμμα με κοινή θεματολογία, διοργανώνουν συναντήσεις αλληλοενημέρωσης.

Με δύο λόγια θα λέγαμε «μη ντρέπεστε να ζητάτε», «μας δίνει χαρά να δουλεύουμε παρέα»...

- στο γραφείο ΠΕ υπάρχει έτοιμο εκπαιδευτικό υλικό με παιδαγωγικές δραστηριότητες που αφορά πολλά θέματα και μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά τους εκπαιδευτικούς

- να ενημερώνονται τακτικά α) από τα έγγραφα που έρχονται στο σχολείο για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων που οργανώνονται από το γραφείο ΠΕ αλλά και τις συναντήσεις άλλων φορέων με σχετικό ενδιαφέρον και β) από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του σχολείου όπου αποστέλλονται ενημερωτικά δελτία

- να αποστέλλουν ηλεκτρονική διεύθυνση στο γραφείο ΠΕ (.....) στην οποία έχουν εύκολη πρόσβαση για την καλύτερη ενημέρωσή τους στο χώρο της ΠΕ

- να κρατούν **ημερολόγιο** σχετικά με τις συναντήσεις τους με τα παιδιά, τις δραστηριότητες που οργανώνουν, τις σκέψεις τις δικές τους αλλά και εκείνες των παιδιών καθώς και ότι άλλο θεωρούν σημαντικό

- να κάνουν αυτοί και οι μαθητές τους **αποδελτίωση** του ημερήσιου και περιοδικού τύπου για θέματα κοινωνικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και να τα έχουν ταξινομημένα σε ένα ντωσιέ-αν δεν χρειαστούν τη μια χρονιά μπορεί να χρειαστούν την επόμενη, τόσο σε ένα πρόγραμμα ΠΕ, όσο και στη διδασκαλία κάθε γνωστικού αντικείμενου-η αναφορά στην καθημερινότητα, σε πραγματικά γεγονότα, τοπικά και παγκόσμια αποτελεί μια βασική παιδαγωγική αρχή-θα δείτε και μέσα από τα σεμινάρια μας πως εκμεταλλευόμαστε τα αρθράκια αυτά

- όλες οι **ειδικότητες** μπορούν να ασχοληθούν με όλα τα θέματα, εφόσον α) είναι δεδομένο ότι δεν δίνουμε εμείς τις πληροφορίες στα παιδιά αλλά τους βοηθούμε να τις βρουν μόνα τους –απαραίτητη βέβαια πάντα θεωρείται η προετοιμασία από τον εκπαιδευτικό και β) όλα τα θέματα προσεγγίζονται από την περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική σκοπιά

- **τα θέματα** που μπορούν να αποτελέσουν ένα πρόγραμμα ΠΕ καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα, θέματα κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος, οικονομικά ή

ιστορικά ζητήματα, πχ ρατσισμός, κοινωνικές ανισότητες, θέματα δικαιοσύνης, ειρήνης, δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα προσωπικής ανάπτυξης, αλλά και εξοικονόμηση φυσικών πόρων, ενέργεια, πράσινο, σκουπίδια, καταναλωτικές συνήθειες και άλλα πολλά. Το μυστικό είναι, *ο τρόπος* με τον οποίο θα τρέξει ένα πρόγραμμα.

Η οριοθέτηση των προγραμμάτων ΠΕ δεν γίνεται απο το θέμα τους αλλά απο τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζεται το συγκεκριμένο θέμα, την παιδαγωγική διαδικασία που ακολουθείται

- καλό είναι το θέμα του προγράμματος να επιλεγθεί απο κοινού με τα παιδιά (μπορούμε να τους παρουσιάσουμε κάποιες εναλλακτικές προτάσεις και αυτά να διαλέξουν). Αν έχετε δυσκολία στην επιλογή, κάντε μια μικρή καταγραφή της γειτονιάς σας (προτιμάμε θέματα που έχουν σχέση με την κοινότητα όπου ζουν οι μαθητές) ή συμβουλευθείτε τον κατάλογο με τα ήδη λειτουργούντα θεματικά δίκτυα στην ΠΕ
- προτείνουμε **ο τίτλος του προγράμματος σας** να έχει τη μορφή ερωτήματος, πχ αντί του τίτλου «σκουπίδια» προτιμάμε τον τίτλο «*τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για να βοηθήσουμε στο πρόβλημα των σκουπιδιών*». Αυτό βοηθάει και εσάς και τα παιδιά σας -που μπαίνουν στο ρόλο του ερευνητή, ρεπόρτερ-να μη ξεχνάτε ότι έχετε αναλάβει να λύσετε ένα **πρόβλημα**, στο οποίο είναι δεδομένο ότι εφόσον είναι κοινωνικό πρόβλημα δεν υπάρχει μόνο μια απάντηση (υπενθυμίζεται και ότι όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι κοινωνικά προβλήματα). Ας μη ξεχνάμε ότι **τελικός σκοπός της ΠΕ** είναι να βοηθήσει στη διαμόρφωση του ενήμερου, ευαισθητοποιημένου και ενεργού πολίτη
- προσπαθούμε να αποφεύγουμε την **καταστροφολογία** σε σχέση με το περιβάλλον, αντί αυτού προτείνετε στους μαθητές σας τη δυνατότητα «ενός μαγικού ραβδιού» και ζητείστε τους να ονειρευτούν μια ιδανική κατάσταση για αυτούς και να την περιγράψουν πχ πως θα δημιουργούσαν μια ιδανική γειτονιά για αυτούς! Η εκπαίδευση αφορά το μέλλον και καλό είναι να ασχολούμαστε με τις επιθυμίες των παιδιών. Σε δεύτερη φάση μπορούν να καταγράψουν την υπαρκτή γειτονιά και να προβληματιστούν με ποιο τρόπο θα είναι πιθανή η πραγματοποίηση του ονείρου τους
- οι παιδαγωγικές δραστηριότητες που θα οργανώσετε πρέπει να ανταποκρίνονται στους στόχους που θέσατε, πχ στο στόχο «*οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με το πρόβλημα των σκουπιδιών*» είναι δυνατόν να αντιστοιχούσαν ενδεικτικά οι δραστηριότητες: α) οι μαθητές να καταγράψουν τον όγκο και το είδος των σκουπιδιών που παράγονται σε καθημερινή βάση στο σπίτι τους, β) να αναζητήσουν πληροφορίες αν αυτό ισχύει και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας ή του κόσμου, και να προσπαθήσουν να δώσουν απαντήσεις με τι καταναλωτικές συνήθειες και αντίστοιχες νομοθεσίες σχετίζεται αυτό, γ) να προτείνουν λύσεις μείωσης τους, δ) να συνειδητοποιήσουν την πολυπλοκότητα του προβλήματος (να μη ξεχνάμε ότι δεν αρκεί η ανάδειξη ενός προβλήματος και η περιγραφή του, αλλά τα παιδιά πρέπει να προχωρήσουν και σε προτάσεις αντιμετώπισής του, που παρουσιάζονται και στο τέλος του προγράμματος)
- μην αναλώνεστε στο ΤΙ αλλά στο ΠΩΣ θα μεταφερθεί κάτι στα παιδιά-χρησιμοποιείτε όσο περισσότερες παιδαγωγικές μεθόδους μπορείτε, οι στόχοι που επιδιώκουμε είναι αρκετά σύνθετοι για να εκπληρώνονται μέσα απο μια μόνο διδακτική μέθοδο (αν δυσκολεύεστε στην εφαρμογή νέων παιδαγωγικών μεθόδων, μπορούμε να βοηθήσουμε)

- αν τα παιδιά δεν ανταποκρίνονται στο βαθμό που επιθυμείτε, αναρωτηθείτε τι καλύτερο μπορείτε να κάνετε την επόμενη φορά για να τους ξυπνήσετε το ενδιαφέρον
- κάντε ένα **χρονοδιάγραμμα** των συναντήσεων και των δραστηριοτήτων που οργανώνετε, και κάθε τόσο ρίχνετε του μια ματιά-βασική αρχή πριν πάμε με τα παιδιά κάπου έχουμε φροντίσει να πάμε πρώτα οι ίδιοι εκεί ή τουλάχιστον να πάρουμε επαρκείς πληροφορίες
- δώστε επαρκή χρόνο για την **παρουσίαση του προγράμματος**. Στην παρουσίαση αποφεύγουμε την σύνταξη ενός κειμένου με αλλεπάλληλες πληροφορίες για το θέμα μας (κουράζουν αφόρητα και δεν είναι αυτός ο στόχος της ΠΕ) αλλά παρουσιάζουμε με ενδιαφέροντα τρόπο την εμπειρία μας, τι το διαφορετικό κάναμε, το πως αισθανθήκαμε για αυτό, τις προτάσεις μας για την επίλυση του προβλήματος και τέλος σε τι δράση προχωρήσαμε προκειμένου να τις θέσουμε σε εφαρμογή (επιστολή σε εφημερίδες, σε επιχειρήσεις, αλλαγή συνηθειών, ενημέρωση κοινού κλπ). Είναι σημαντικό να καταλάβουν οι μαθητές ότι έχουν δυνατότητα να επιδράσουν στο χώρο όπου ζουν αλλά στην κοινότητα να έχει μια ανοικτή επικοινωνία με το σχολείο.

Συντάκτρια

Συντάκτρια: Μαλαματή Δίτσιου